

Siseministri määruse „Isikutunnistuse vorm ja tehniline kirjeldus ning isikutunnistusele kantavate andmete loetelu“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõu on välja töötatud, et võtta kasutusele uus isikutunnistuse vorm ja kirjeldada sellele kantavad andmed. Uue kaardi vormis dokumentide väljaandmise lepingu rakendamisega seondult muudetakse isikutunnistuse vormi ja tehnilist kirjeldust ning täpsustatakse sellele kantavate andmete loetelu. Määrusega tehtavad muudatused on tehnilist laadi. Kuna muudetakse määruse paljusid sätteid, on otstarbekas kehtestada määruse uus terviktekst. Uue vormiga muutub oluliselt isikutunnistuse vorm ja kujundus, nt värvilahendus, andmeväljade paigutus ja graafiline disain. Seetõttu tunnistatakse kehtetuks siseministri 02. novembri 2018. aasta määrus nr 27 „Isikutunnistuse vorm ja tehniline kirjeldus ning isikutunnistusele kantavate andmete loetelu“.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi nõunik Jana Laane (jana.laane@siseministeerium.ee). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Siseministeeriumi õigusnõunik Maret Saanküll (maret.saankyll@siseministeerium.ee).

Eelnõu ja seletuskiri on keeleliselt toimetamata.

1.3. Märkused

Eelnõu on seotud kolme menetluses oleva eelnõuga, millega kehtestatakse uued elamisloakaardi, e-residendi digitaalse isikutunnistuse ja rahvusvahelise kaitse taotleja tunnistuse vormi, tehnilise kirjelduse ning nendele kantavate andmete loetelu määrused.

2. Eelnõu eesmärk

Kuna isikutunnistuse väljaandmise leping Eesti Vabariigi ja senise lepingupartneri vahel lõpeb 14. novembril 2025, on sõlmitud uus leping, millega tagatakse ID-1 formaadis isikut tõendavate dokumentide, sealhulgas isikutunnistuste, väljaandmise jätkamine alates 15. novembrist 2025. aastal. Isikutunnistuse võltsimiskindluse tagamiseks ja uue lepingu rakendamiseks kehtestatakse uus dokumendivorm. Eelnõu eesmärk on tagada uue isikutunnistuse vormi kasutusele võtmisel selle kooskõla õigusaktidega.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määrus koosneb kuuest paragrahvist, millest viimases sätestatakse määruse jõustumine.

Eelnõu § 1 lõige 1 sätestab isikutunnistuse tehnilise kirjelduse, mille kohaselt on isikutunnistus polükarbonaadist valmistatud ümarate nurkadega kaart mõõtmetega 85,6 × 53,98 millimeetrit ISO/IEC 7810 standardi järgi. **Lõike 2** kohaselt kehtestatakse määruse lisana isikutunnistuse vorm, millest nähtub isikutunnistuse kujundus, värvilahendus, andmeväljade paigutus ja nähtavad turvaelemendid. Võrreldes praegu välja antava isikutunnistusega muudetakse

täielikult isikutunnistuse kujundust. Seejuures kasutatakse Eesti riigi visuaalsele identiteedile omaseid kujunduselemente ja võltsimiskindluse tagamiseks uudseid turvaelemente. Uuendusena isikutunnistuse kujundust määruse tekstis üle ei kirjeldata. Täpsemad turvaelementide kirjeldusi jagatakse näidiste saatmisel ametlike kanalite kaudu. Uus isikutunnistuse vorm vastab rahvusvahelistele standarditele, sealhulgas ka Rahvusvahelise Tsiviillennundusorganisatsiooni (ICAO) spetsifikatsioonile. **Lõige 3** sätestab isikutunnistusele andmete kandmise tehnika. Isikutunnistusele kantakse andmed lasergraveerimise teel.

Eelnõu § 2 sätestab isikutunnistuse esiküljele kantavad andmed. **Lõike 1** kohaselt kantakse isikutunnistuse esiküljele järgmised andmed:

- 1) kasutaja näokujutis;
- 2) kasutaja perekonnanimi;
- 3) kasutaja eesnimi;
- 4) kasutaja sugu;
- 5) kasutaja kodakondsus;
- 6) kasutaja sünniaeg;
- 7) kasutaja isikukood;
- 8) isikutunnistuse kehtivuse viimane kuupäev;
- 9) dokumendi väljaandja;
- 10) dokumendi number;
- 11) kasutaja allkirjakujutis või kolme rükkilille stiliseeritud kujutis;
- 12) kuuekohaline kood isikutunnistuse kiibile juurdepääsemiseks (inglise keeles *card access number*).

Isikutunnistuse esiküljele kantavad andmed ei ole võrreldes kehtiva määrusega muutunud.

Isikutunnistusel asub uus osaliselt läbipaistev turvaelement, mille isikutunnistuse esikülje poolsele osale kantakse **lõike 2** kohaselt järgmised andmed:

- 1) kasutaja näokujutis;
- 2) elektroonilist identiteeti tähistav lühend „eID“;
- 3) kodakondsust tähistav tekst „EST“ (Eesti Vabariigi kodanik) või „EU“ (Euroopa Liidu kodanik);
- 4) kasutaja sünniaeg.

Eelnõu § 3 sätestab isikutunnistuse tagaküljele kantavad andmed. **Lõike 1** kohaselt kantakse isikutunnistuse tagaküljele järgmised andmed:

- 1) kasutaja sünnikoht riigi täpsusega standardi EVS-EN ISO 3166-1 järgi (kolmekohaline tähis);
- 2) isikutunnistuse väljaandmise kuupäev;
- 3) kasutaja isikukood nii võõtkoodina kui ka numbritena;
- 4) dokumendi number võõtkoodina;
- 5) ruutkood, mis suunab dokumendi kehtivust kontrollima Politsei- ja Piirivalveameti veebilehele;
- 6) isikutunnistuse vormi number.

Lõike 2 kohaselt kantakse isikutunnistuse tagakülje masinloetavale alale ICAO 9303 spetsifikatsiooni järgi struktureeritult järgmised andmed:

- 1) dokumendi liik (ID);
- 2) väljaandja riigi kood „EST“;
- 3) dokumendi number;
- 4) kasutaja isikukood;

- 5) kasutaja sünniaeg;
- 6) kasutaja sugu;
- 7) isikutunnistuse kehtivuse viimane kuupäev;
- 8) kasutaja kodakondsus;
- 9) kasutaja perekonnanimi;
- 10) kasutaja eesnimi.

Kui isikutunnistuse kasutaja on Euroopa Liidu kodanik, kantakse **lõike 3** kohaselt isikutunnistuse tagaküljele märkuste alale:

- 1) tähtajalise elamisõiguse puhul märke „ART 8 DIR 2004/38/EÜ“;
- 2) alalise elamisõiguse puhul märke „ART 19 DIR 2004/38/EÜ“;
- 3) märke „NOT A TRAVEL DOCUMENT“.

Kui isikutunnistuse kasutaja on Eesti Vabariigis riigikaitseaduse alusel rahvusvahelise sõjalise koostöö raames viibiv välismaalane, kantakse **lõike 4** kohaselt isikutunnistuse tagaküljele:

- 1) märke „KAITSEMINISTRI LUBA“;
- 2) märke „NOT A TRAVEL DOCUMENT“.

Kui isikutunnistuse kasutaja on Eesti Vabariigis riigikaitseaduse alusel rahvusvahelise sõjalise koostöö raames viibiva välismaalase ülalpeetav, kantakse **lõike 5** kohaselt isikutunnistuse tagaküljele:

- 1) märke „KAITSEMINISTRI LUBA, ÜLALPEETAV“;
- 2) märke „NOT A TRAVEL DOCUMENT“.

Isikutunnistuse tagaküljele kantavad andmed ja märged ei ole võrreldes kehtiva määrusega muutunud.

Eelnõu § 4 sätestab võimaluse anda uuel vormil isikutunnistus välja enne määruse jõustumist. Selline võimalus luuakse isikutunnistuse väljaandmise menetluse ja isikutunnistuse kasutamise toimepidevuse katsetamise eesmärgil. Isikud, kellele võib uue kujundusega isikutunnistuse välja anda alates 15. oktoobrist 2025, määrab kindlaks Politsei- ja Piirivalveameti peadirektor oma otsuses. Katsetamise eesmärgil välja antud isikutunnistused kehtivad viis aastat.

Eelnõu § 5 kohaselt tunnistatakse kehtetuks siseministri 02. novembri 2018. aasta määrus nr 27 „Isikutunnistuse vorm ja tehniline kirjeldus ning isikutunnistusele kantavate andmete loetelu“. Nimetatud määruse kehtetuks tunnistamine ei tähenda, et selle alusel välja antud isikutunnistused muutuksid kehtetuks. Vastavalt isikut tõendavate dokumentide seaduse § 20 lõikele 1 on isikutunnistuse kehtivusaeg kuni 5 aastat. Isikutunnistus kehtib seaduse alusel määratud kehtivusaja lõpuni olenemata selle välja andmisel kasutatud vormist.

Eelnõu § 6 sätestab määruse jõustumise. **Lõike 1** kohaselt jõustub määrus 15. novembril 2025. aastal, sest samal päeval jõustub Eesti Vabariigi ja lepingupartneri vaheline leping, millega tagatakse ID-1 formaadis isikut tõendavate dokumentide, sealhulgas isikutunnistuste, väljaandmise jätkamine. Selleks ajaks on lõpetatud määruse rakendamiseks vajalikud ettevalmistavad tegevused.

Lõike 2 kohaselt jõustub 15. oktoobril 2025. aastal määruse § 4, millega võimaldatakse anda uuel vormil isikutunnistus välja Politsei- ja Piirivalveameti peadirektori otsuses märgitud isikutele enne määruse jõustumist, et katsetada uue isikutunnistuse vormi toimepidevust.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõuga ei võeta kasutusele uusi termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2019/1157¹ liidu kodanike isikutunnistuste ning vaba liikumise õigust kasutavatele liidu kodanikele ja nende pereliikmetele väljaantavate elamislubade turvalisuse suurendamise kohta. Samuti on eelnõu kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2004/38/EÜ², mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende perekonnaliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil. Direktiivi artikkel 4 lõige 3 sätestab liikmesriigile kohustuse anda oma kodanikele isikutunnistus või pass. Eelnõul on puutumus Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuni 2014. aasta määrusega (EL) nr 910/2014³ e-identimise ja e-tehingute jaoks vajalike usaldusteenuste kohta siseturul ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 1999/93 EÜ, mille kohaselt peavad liikmesriikide asutused digitaalallkirju vastastikku tunnustama. Eelnõuga kavandatud muudatuste mõjul ei muutu Eesti poolt teavitatud e-identimise skeemide kõrge usaldusväärsuse tase e-identimise süsteemis.

6. Määruse mõjud

Eelnõus kavandatud muudatused on tehnilised ja neil ei ole olulist mõju.

7. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamiseks vajalikud infotehnoloogilised arendustööd Politsei- Piirivalveameti andmekogus on määruse jõustumise ajaks tehtud. Infotehnoloogiliste arenduste tegemiseks vajalikud kulud on kaetud Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskuse eelarvest.

8. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 15. novembril 2025. aastal, sest samal päeval jõustub Eesti Vabariigi ja dokumenditootja vaheline leping, millega tagatakse ID1 formaadis isikut tõendavate dokumentide väljaandmise jätkamine. Selleks ajaks on lõpetatud määruse rakendamiseks vajalikud ettevalmistavad tegevused.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1157, liidu kodanike isikutunnistuste ning vaba liikumise õigust kasutavatele liidu kodanikele ja nende pereliikmetele väljaantavate elamislubade turvalisuse suurendamise kohta. – [ELT L 188, 12.7.2019, lk 67–78](#).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ. – [ELT L 158, 30.04.2004, lk 77–123](#).

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1183, millega muudetakse nõukogu määrust (EL) nr 910/2014 seoses Euroopa digiidentiteedi raamistiku kehtestamisega. – [ELT L, 2024/1183, 30.4.2024](#).

Määruse § 4, millega võimaldatakse uuel vormil isikutunnistus välja anda Politsei- ja Piirivalveameti peadirektori otsuses märgitud isikutele enne määruse jõustumist, jõustub 15. oktoobril 2025. aastal.

9. Eelnõu koostöölastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu koostöölastamiseks Välisministeeriumile ja arvamuse avaldamiseks Politsei- ja Piirivalveametile.